

posebe še mile goste in čestita tov. Krajncu ker je napravil usposobljenostni izpit z dobrim uspehom. Olanarina se bo zvišala od 4 K na 6 K, zakaj blagajnica je prazna, blagajnik pa hud in siten. Seveda, če ni denarja! Delegatom „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ se izvolita tovariša Burdian in Korban.

Tov. Burdian je izdelal svoj referat „Podrobni učni načrt iz prirodopisja za III. razred ljudskih šol“ jako temeljito. Upajmo, da bomo imeli še večkrat priliko poslušati ga. Jako zanimivo je bilo aktualno predavanje tov. Kelea: Nekaj misli o ženskem vprašanju. Navzoče cenj. tovarišice so bile z njegovim predavanjem jako zadovoljne.

Enoglasno se sprejmejo sledeči predlogi:

1.) Vpliva naj se na deželne poslance, da učiteljske plače zenačijo z onimi državnih uradnikov štirih nižjih razredov. Vsem stalnim učnim osebam naj se zakonitim načinom preskrbi primerno in prosto stanovanje, oziroma naj se mu izplača četrtino plače za stanovanje iz deželnega, oziroma državnega sklada za ljudsko šolstvo.

2.) Naj se vpliva na deželne poslance, da dobi Slov. Štajer število prebivalcev in davku primerno število mestanskih šol s slov. učnim jezikom, kakor tudi drugih nadaljevalnih in strokovnih šol.

3.) „Zveza“ naj vpliva na državne in deželne poslance, da država prevzame najmanj polovico stroškov za ljudsko šolstvo.

4.) Službena leta naj se določijo s 30 leti, v katere se morata vsteti najmanj dve leti provizoričnega službovanja; s 60. starostnim letom se mora vsak pustiti vpokojiti na lastno prošnjo in s plačo, ki jo je do takrat dosegel.

Učit. društvo za ljutomerski polit. okraj je zborovalo dne 3. marca. Po otvoritvi pozdravi predsednik Tomažič vse navzoče, zlasti pa novopristopivšega člana tov. Safariča. Nato prečita tajnik zapisnik o običnem zboru dne 13. januarja, ki se z opazko ravn. Robiča, naj bo drugič krajši, odobri in sprejme. — Zatem se vrstijo razni dopisi. Glede enega od „Zveze“ v Celju se pripomni, da naše društvo ne dolguje „Zvezi“ nič. Vzame se na vedenje obvestilo, da se tačasni socialni odsek „Zveze“ preustroji v socialno združenje, kibo poslovala la Leherhausverein na Dunaju. Omeni se tudi, da so pravila „Zveze“ sedaj predručena, ter da se vrši obični zbor v Celju dne 3. aprila; o tej priliki predava g. ravnatelj Schreiner iz Maribora. Za delegata na ta obični zbor izvoli društvo predsednika Tomažiča, namestnika Mavriča. V zadevi prošnje mariborskih učiteljskih odborov za podporo v svrhu pomožne njih zasebne knjižnice se sklene, da nabira prostovoljne prispevke v ta namen tov. Cilenšek o priliki letošnje okr. učit. konference. — Nadalje da predsednik na vedenje, da je tovariš nadučitelj Rajšp — Ormož-okolica — poslal naknadno za V. Vandov grobni spomenik od ormoškega učit. društva nabrani znesek K 28-60, ki se sme eventualno obrniti v prid pokojnikovi vdovi, oziroma otrokom, če so stroški za pomnik že pokriti. Znesek se izroči jerobu tovarišu Cvetku. Blagosrčnim darovalcem bodi izražena na tem mestu iskrena hvala.

Opiraje se na statistične podatke, graja tov. predsednik malobrižnost glede naročevanja in plačevanja naših stanovskih listov, priporoča, da si „Učit. Tovarš“, „Dom. ognjišče“ in „Našo bodočnost“ naročujejo ne le učitelji, marveč tudi razna bralna društva. „Popotnika“ pa ne sme manjkati na nobeni šoli, pri nobenem stanovsko zavednem tovarišu in tovarišici. Tudi „Zvonček“ imej vsaka šola.

Ravnatelj Robič poroča potem o svojem delovanju v okrajnem šolskem svetu. Jednato sestavljenemu poročilo doda mnogo praktičnih migljajev glede obravnave šolskih zamud, vlaganja prošnje za podelitev starostnih doklad ter omogočenja lažje sestave okr. šolske statistike. Dobro znamenje je, da ni bilo v minulemu letu nobenega disciplinarnega slučaja. Končno še poročevalec izrazi, da je učiteljsvo v okraju tako pri gdu. nadzorniku doslej na „dobrem glasu“ in da naj bi ta „renomé“ ohranilo in v bodoče. Predsednik se zahvali predavatelju.

Tov. Čvetko poroča potem o Družovičevi metodi petja v ljudski šoli, a zaradi pitega časa ne more obravnavati svojega predmeta tako, kakor bi bilo z ozirom na njegovo aktualnost potrebno. Iz ravno tega vzroka se mora preložiti specialno predavanje o Pesmaricah na eno prihodnjih zborovanj. Vobče pa se priporoča, da se o letošnji okr. učit. konferenci stavi dobro utemeljen predlog za uvedbo Družovičevih Pesmaric v tuokrajne šole. Dobro blago se sicer samo hvali, a formalnost je — predpisana!

Ker slučajnosti ni, zaključí predsednik zborovanje. Glede moteče konverzacije med predavanjem bo v prihodnje umestna pravočasna reprodukcija nemškega pedagoškega termina „Selbstzucht“. — Sicer pa brez zamere!

Književnost in umetnost.

Znanstvena revija „Razvoj“. Narodno-radikalni starešine osnujejo literarno podjetje „Razvoj“, ki bo izdajalo znanstveno revijo „Razvoj“, znanstveno knjižnico in druge znanstvene publikacije. Prva številka revije „Razvoj“ izide v Ljubljani dne 1. julija t. l. Izhajala bo vsaka dva meseca v leksikalni obliki na treh polah.

III. umetniško razstavo so otvorili preteklo soboto v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani. Razstavili so svoja dela Slovenci in nekateri Srbi.

Literarno zapuščino prerano umrlega umrlega pesnika Antona Medveda uredi, kakor čujemo, pisatelj F. S. Finžgar.

Esperantska slovnica je izšla. Esperanto je mednarodni jezik, ki je razširjen po vsem svetu. Pogosto se trdi, seveda krivo, da se pride z nemščino po vsem svetu. Pač pa trdimo to smelo o esperantu. Esperanto vam odpre ves svet. Edino med Slovenci je še malo znan. To pa zato, ker doslej nismo imeli nobene slovnice. Sedaj pa smo dobili slovnico, ki je prirejena po najboljšem originalu, ki ga nahajamo v esp. književnosti. S pomočjo te slovnice se priučiti lahko vsak sam brez učitelja esperantu v najkrajšem času. Posebno izborna bo služil „ključ“, ki pomaga rešiti vsako še tako zavozlano mesto. Ker se je tiskalo le 500 izvodov, je tisk precej dražji, kakor se je računalo prvotno. Razentega se je pridjal „ključ“ šele potem, ko je bila cena že določena. Zato stane izvod 120 K. po pošti 10 h več. Naročite hitro, da ne zamudite. K petim izvodom priložimo zastojno zbirko zanimivih povesti. Knjigo se dobi samo pri založniku: Lj. Koser, stud. iur., Juršinci pri Ptuj, Štajersko.

Politiški pregled.

*** Predvelikonočno zasedanje drž. zbora**, ki je imelo po izjavah vlade in njenih organov namen, doseči zopet rednejše razmere v češkem deželnem zboru in v parlamentu, se je končalo z žalostnim porazom vlade. Ako ne prištejemo rekrutnega kontingenta, proti kateremu se ni nihče resno protivil, nima Bienenrth prav ničesar pokazati, kar bi bilo količjak podobno kakemu uspehu. Odgojena je na nedoločen čas posojilna predloga, odgojena predloga o podporah za parobrodstvo na Jadranskem morju, finančni načrt je stiščala vlada komaj in komaj v odsek. „Uspehi“ predvelikonočnega zasedanja ne obljublja Bienenrth nobenih lovrikov tudi za povelikonočno.

*** Zbižanje med Avstro-Ogrsko in Rusijo.** Pogajanja o zbižanju med našo državo in Rusijo po došlih poročilih ugodno napredujejo. Sklenili jih bodo te dni in se zopet izboljšale motene diplomatske zveze vsaj toliko, da dala obe vladi zopet uradno občevali med seboj. Izvolki in Berchtold sta podpisala pogodbo, po kateri priznava Avstro-Ogrska in Rusija na Balkanu status quo. Obe državi sta dali ena drugi koncesije in bosta na Balkanu sporazumno nastopali.

*** „Narodna zveza“ in vprašanje ital. pravne fakultete.** „Narodna zveza“, v kateri sta združena oba jugoslovanska parlamentarna kluba, je imela posvetovanje, na katerem se je sklenilo uvesti po Veliki noči živahno agitacijo proti ital. pravni fakulteti v Trstu. N. z. si je v tem oziru že izposlovala podporo Slovanke enote. Proti vladni predlogi v sedanji obliki, to je, da se ustanovi ital. pravna fakulteta na Dunaju, nima „Narodna zveza“ ničesar. Ako pride do pogajanj z Italijani glede njihove fakultete v Trstu, morajo Slovenci in Hrvati vztrajati pri šolskih zahtevah na Primorskem; istotako zahtevajo tudi jugoslovanski poslanci od naučnega ministra, da pripozna reciprociteto izpitov na zagrebškem vsenčilšču. — Kratkoterm: po tem poročilu so naši poslanci pustili junktim med italijansko in slovensko pravno fakulteto.

*** Car in politikujoča duhovščina.** Rusko dvorno ministrstvo je te dni obvestilo sveto sinodo, da želi car, da mu visoka duhovščina pri raznih slavnostnih pozdravih več ne omenja politike. Ruska duhovščina je namreč še vedno skrajno reakcionarna. V svojih pozdravnih govorih je vedno napeljavala vodo na svoj reakcionarni duhovniški mlin. Car je bil že sit duhovniških politikov, zato jim je s svojo željo, ki je seveda ukaz, zamašil usta!

*** Sodniško preganjanje čeških narodnih socialcev.** Državno pravdnstvo je uvedlo proti prirediteljem kongresa narodno-socialne mladine pretekli mesec v Pardubicah sodno preiskavo. Tudi proti poslancu Chocu, ki je predsedoval kongresu se je uvedlo sodno postopanje.

*** Obsojeni češki antimitlitaristi.** Najvišji sodni dvor je zaradi protivojaške propagande obsojenim 45 narodno-socialnim pristajšem zvišal kazni v visokosti od 4 mesecev do dve leti. 17. t. m. so dobili obsojeni nalog, da morajo nastopiti v 24 urah kazen v kaznilnici v Jitřavi.

Učiteljski vestnik.

V. sestanek učiteljskih in učiteljstvom je priredilo „Dež. slov. uč. dr.“ v Ljubljani v „Nar. Domu“ dne 18. t. m. Predaval je dr. Čadež, profesor z učiteljskega, o temi: **Astronomija** s posebnim ozirom na Halleyev komet. G. doktor je popeljal vse navzoče z naše zemlje visoko v zračne višine in od tu v hitrosti 300.000 km v sekundi v svetovni prostor, kjer nas je seznanil z vsemi najvažnejšimi astronomičnimi prikaznimi v vesemiru. Nato je prešel na opisovanje zvezd repatic, ki se posebno v zadnjem času zanimiv

predmet astronomov v opazovanje. Nad vse je pa zbudilo zanimanje poslušalcev opisovanje Halleyevega kometa in dognanj astronomov o njem, ki nas bo posetil v kratkem in nudil prijateljem prirode lep užitek naravne prikazni. Sigurnost in simpatičen govor poleg vzorno urejene snovi v razvijanju je vedno bolj množila napetost pozornosti poslušalcev. — Po kratki debati se je razvila zabava v petju in humorju, v kar so najzdatneje pripomogli tov. učiteljsčniki. Udeležba: polovica od sto.

Učiteljske stanovske organizacije.*)
Referat s slovenskega vseučiteljskega abit. sestanka v Ljubljani 1. 1909.

I.

Veličasten, vedno veličastnejši postaja boj dveh si nasprotujočih svetovnih naziranj; znanost zadobiva vedno trdnejša tla, nje hipoteze se uresničujejo in dokazujejo kot prave. Človeštvo spozna pomen in napredek znanosti, ono spozna moč razuma in lastne moči, ter postaja vedno bolj samozavestno in se oprošča vsekakih škodljivcev in njihov pritiska, nasilja, vplivov; to gibanje narašča vedno bolj, zakaj ono se širi in stopa danes med maso, med ljudstvo.

Ta boj bijejo vsi narodi, brez razlike narodnosti in brez razlike stanu.

Drugi boj, ki se je pričel dandanes posebnost zopet razvijati, je oni veliki boj — boj nacionalne ideje. Zaradi višje duševne stopnje je pričela zadobivati samozavest vedno trdnejša tla in se je razvila in se razvija dandanes vedno bolj in bolj.

Razvijati se je pričela samozavest, ki je temelj prepričanju, temelj človekovemu naziranju, temelj in vzrok vsemu človeškemu hotenju in delovanju.

Deliti se je pričelo evropsko ljudstvo po narodnostnih izvornih skupinah.

German, zaničevan o svojih lastnih plemenskih bratov, se šopiri, se razvija in izkusa utrjevati svojo državno moč napram izhodnemu sovražniku — napram Slovanu. Sam je, sam, ker je egoist, ker ni pravičen, ker noče pripoznati svojemu tovarišu, še manj sovražniku niti tega, kar mu gre po zakonih človeške pravičnosti.

Zbirati in družiti se je pričela pretežna moč in večina Evrope na drugi strani. Slovanska zavest zadobiva trdnejša tla in se širi med slovanskimi narodi. Narodnostna zavest je pa vzklikla v posameznih slovanskih narodih že v toliko, da je zapustila svoja ozka tla in se spela do onega veličastnega prestola — do prestola bratstva slovanskih narodov.

To je druga velika ideja, ki nas preveva in ki nam odseva iz naših duš in zavzema prostor v njih.

Tretja je realnejša!

Tretji boj je ljutejši, nima idealov in se bije v vsakem narodu, bije se med posameznimi člani narodov. To je oni realni, mrli boj — boj za obstanek — boj za ohranitev samega sebe. Mrz pretrse človeka ob tej misli, majhnega, ničevega se čuti človek takrat, ko nastopi življenje, ko je prvič prišel v stik s tem bojem in ni imel moči, ni imel orožja, da bi se uprl temu neizprosному sovražniku. V tej osamelosti si zaželi človek prijatelja, si zaželi tovariša, ki bi mu pomagal, ki bi mu bil opora v tem boju.

In tako se spogledajo ljudje med seboj? Ne iščejo si prijateljstva pri onih, ki so višje od njega, ne iščejo tovaristva pri onih, ki so nižje od njega; temveč vsakdo ga išče pri njih, ki so mu enaki, ki so v istih razmerah, ki imajo iste smotre in ista sredstva v dosego teh smotrov. Iščejo torej opore pri svojih stanovskih tovariših, ki bijejo isti boj kot on sam. In glejte, prijatelji, te je ono, kar nas veže, to je ono, kar nas podreja in nas organizuje med seboj.

Taka je torej naša organizacija — nič umetno združenega in nastalega, temveč popolnoma prirodno se razvijajoča neobhodna potreba življenjskih razmer.

Tudi načela se tu družijo sama: „Trojni neizogibni boj in napredek celokupnega šolstva.“ To je naš prapor, ki stopamo v njega, v znamenju do smotrov.

Torej duševni napredek ljudstva do samozavesti; narodov napredek do osamosvojitve s krepko samozavestjo nacionalne ideje, in zagotovilo dobrega obstanka in življenja, je ono, za kar se bojujemo.

Povzdiga in napredek šolstva nam je pa ono, za kar se trudimo, kar nam služi kot sredstvo v dosego naših najvišjih smotrov.

To so dejstva in stvari, ki bi morale prevevati dušo vsakega učitelja. To so načela, ki se mora zanje dandanes bojevati vsak moderen človek, ki se mora zanje zanimati in jih upoštevati vsak izobražen človek.

(Dalje)

Kranjske vesti.

—r— **„Narodno-obrambni Vestnik“** — tako čujemo — nameravajo „od časa do časa“ izdajati klerikalci. Bomo vsaj enkrat zvedeli, kam gre denar, nabran za „narodno obrambo“.

*) Pripominjamo, da so se razmere od tedaj precej izpremenile in so društva obojestransko po število napredovala. Kako je to mogoče, bo dala priliko razjasniti polemiko, katere odkritja bodo „za one, ki sami sebe alepe“ — presenetljiva.

—r— **Kotorsko učiteljsvo** ima dne 3. aprila na Robiču zopet prijateljski sestanek, kakor je bilo sklenjeno zadnjič ob številni udeležbi v Borjani. Vabljeni so tudi drugi naši prijatelji.

—r— **Tovariši, ki so še brez službe**, ali ki žele službo premeniti, imajo prav v kratkem na razpolago ugodno prov. mesto na štirirazrednici v logaškem okraju. Obrnejo naj se takoj na g. c. kr. okrajnega šolskega nadzornika tega okraja!

Štajerske vesti.

—š— **Učitelj Henrik Tribnik** na moški kaznilnici v Mariboru je ad personam povišan v 9. plačilni razred.

—š— **Nižje šole na Štajerskem.** „Narodni Dnevnik“ piše: Tu le navajamo uradno statistiko šolstva na Štajerskem, da naše čitateljstvo uvidi, da Slovenci res nimamo vzroka, biti s šolstvom zadovoljni. Od 68 šolskih okrajev jih ima 47 samo nemški, 1 samo slovenski in 20 okrajev oba učna jezika. Nemci imajo javnih šol za šoloobvezno dečo: 3 mešane meščanske šole s 37 razredi, 9 deških meščanskih šol s 37 razredi, 11 dekliških meščanskih šol z 49 razredi; 6 izmed teh je štirirazrednih. Pripravnic je 6 s 27 raz., mešanih ljudskih šol 521 (1403 razredi), 46 deških šol (326 raz.), 43 dekliških šol (308 raz.). Šol s slovenskim učnim jezikom je 225 mešanih (706 raz.), 6 deških šol (27. raz.) in 5 dekliških (19 raz.). Nemški in slovenski učni jezik ima 33 šol (124 raz.), 3 deške (15 raz.) in 2 dekliških (11 raz.). Razen teh javnih obstojijo zasebne s pretežno nemškim poukom (šulferjanske šole, nadalje klerikalne in protestantske šole) 6 dekliških meščanskih (21 raz.), 2 deški ljudski (8 raz.), 32 dekliških ljudskih (117 raz.) 2 mešani (6 raz.), nadalje 1 protestantska (1 raz.), mešana in po 1 ženska in moška (8 raz.). Židje imajo 1 nemško trirazredno šolo. Obstojata pa še nekaj privatnih nemških šol, ljudskih in meščanskih, za mutce, slepce itd., v celoti 34. V vseh teh se vzgojuje 145.460 otrok nemški, 11.820 nemški in slov. in 53.950 slovenski. Če pomislimo, da je dvojezičen pouk nam na škodo, Nemcem pa v korist, moramo še 11.820 otrok pripisati bodočim Nemcem in mi vidimo, da se eni tretjini štajerskega prebivalstva — Slovincem — vzgaja slovensko samo ena četrtina, pa še niti narodno ne. Razmerje je še tem neugodnejše, ker je slovenske dece primeroma več ko nemške.

—š— **Na 87. običnem zboru Štajerske kmet. družbe** so sprejeli te — le predloge: 1) Štaj. kmet. dr. naj vpliva na to, da se uvede za vojaške kmete kmetijski poduk; na ta način bi se jim naj ohranjevala ljubezen do domače grude in do kmetijstva sploh. 2) Štaj. kmet. dr. naj priredi v sako leto skupne izlete k vzornim kmetijskim podjetjem: udeležnikom se naj da nižana vožnja in dajo tudi drugačne podpore. 3) Štaj. kmet. družba naj prireja po celi deželi gospodinske tečaje za kmetijske hčerke po kranjskem in bavarskem vzoru (Mestinj-Št. Peter na Medvedovem selu.) 4) Na šolah, ki leže v čisto kmetijskih krajih, se naj uredi kmetijski nadaljevalni tečaji. (Nemška Bistrica.)

Goriške vesti.

—g— **Učiteljskemn društvu za goriški okraj.** V predzadnji števi „Učit. Tov.“ sem čitala, da se je sklenilo pri zborovanju naprositi g. ravnatelja Bežka, da bi dovolil učiteljskemu zadnjega letnika udeleževati se učit. zborovanj. V Gorici pa je tudi žensko učiteljske, in gojenke tega imajo delovati na istem polju kakor učiteljsčniki. Ali bi ne bilo mogoče poskrbeti, da bi v prihodnje dobile tudi gojenke zadnjega letnika dovoljenje udeleževati se učit. zborovanj in znanstvenih predavanj? Saj nam je treba tudi strokovno izobraženega in stanovsko zavednega ženskega naraščaja. Poskrbi naj se tudi, da se vsaj gojenke zadnjih dveh letnikov seznanijo z našimi stanovskimi listi, ki so „Učit. Tovarš“, „Popotnik“, „Domače ognjišče“.

—ka

Istrske vesti.

—i— **Iz Pulja** poročajo: V Zagrebu je dne 11. t. m. umrl Ernest Jelušić, učitelj puljske Ciril-Metodove šole. Bil je vrl rodoljub in prijatelj mladine. Deloval je tudi na književnem polju ter ustanovil „Narodno Prosveto“. Najbližji mu spomin!

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani, registrirana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca februarja K 55.820-96.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pešnih znakah. Na prošnje brez vpošiljavne navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.